

REDACTIA

Arad, Dealul Ferenec-nicza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 „
pe 1/4 an 5 „
pe 1 lună 2 „

Nr-ii de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferenec-nicza nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Oportunitatea.

Baronul Feilitzsch Artur, deputat al Clujului, s'a ilustrat în sesiunea trecută a Dietei printr-o vorbire violentă la adresa Românilor. Dintre deputații cari au ținut să se arate violenți și ultrașovinisti, nici unul nu s'a exprimat împotriva naționalităților cu atâta ură și dispreț câtă a arătat Feilitzsch față de Români. Mai ales i-a calomniat urt, spunând că-i cunoaște ea pe niște stricați, leneși, imorali și ticăloși.

Nu e mirare că a vorbit astfel. Trăind în metropola kulturegyetului, nobilul baron — al cărui strămoși nu vor fi venit nici ei d'odată cu Arpád în țeară — a ținut să se arate mai șovinist și mai violent decât Bartha Miklós, a cărui spirit domnește în Cluj și care-l face acolo concurență.

Nu de vorbirea din Dietă a baronului vrem să ne ocupăm însă acum, ci vrem să înregistrăm pocăința baronului.

Cu prilejul sfînțirii unui steag negru-galben, pe seama regimentului armatei comune cu garnisoana în Cluj, Feilitzsch a rostit adică o vorbire din care rezultă că la anume momente mai lasă și d-sa din șovinism și se dă — cum zice Românul — după păr. Se știe anume, că atât baronul cât și alți banfyști duc lupta crâncină nu numai pe tema chestiei naționalităților, trăsind împotriva „panslaviilor”, „daco-românilor” și „pangermanilor”, ci a luat atitudine intransigentă în contra a tot ce este austriac, în primul rând deci împotriva svartzgelbismului, înțelegând sub aceasta tot ce nu poartă pecetea ideii de stat național maghiar.

Natural că astfel nici armata comună nu are onoare să se bucure de sollicitudinea deosebită a clujenilor. De fapt, ziarele șovinite din Cluj

au și dus campanie deja cu mai multe săptămâni înainte de sfînțirea steagului „svartz gelb”, s'au năpustit asupra episcopului ori a vre-unui preot maghiar care ar îndrăzni să-l sfînțească și s'a ținut chiar adunare populară în care „poporul” a luat atitudine, vezi Doamne...

Ai fi crezut că steagul nici nu se va pute sfînți ori că serbarea numai cu asistență militară — înțelegem: cu armele încărcate — se va pute ține.

Serbarea cu toate acestea s'a ținut în liniște. Ba ce e mai mult, chiar căpetenia șovinistilor din Cluj, baronul Feilitzsch a rostit o vorbire, în care s'a arătat oportunist în toată regula.

Făcând adică aluziune la campania ce s'a dus și la vorbirile rostite în adunarea populară de protestare ca în metropola kulturegyetului să se sfînțească un steag „svartz gelb”, nobilul baron a zis:

„Sufletul meu se umple de durere și amar, când mă gândesc la întâmplările celor din urmă 3-4 săptămâni, când în legătură cu sfînțirea steagului, s'a intenționat să se conturbe această înălțătoare serbare, aruncându-se între noi sămânța discordiei.”

„Nu e aci gravamen...”

„Și eu steagul acesta, pe a cărui una latură e icoana patroanei patriei mele, sfînțit de un episcop maghiar, care icoană copiii nostri au jurat, îl înconjur cu toată dragostea sufletului meu și îl țin de un talisman atât de sfânt în cât fie-care Maghiar adevărat trebuie să-l slăvească cu tot focul sentimentului său național.”

Ziarele maghiare spun că cei de față la banchet cu aprobări sgomotoase au însoțit vorbirea lui Feilitzsch; indeosebi oficerii au strigat puternice „hoch”-uri.

Opoziția — aderenții lui Bartha Miklos — se întrebă însă: cum se

impacă această vorbire cu atitudinea de până acum a baronului? Și indeosebi cu „opinia publică” manifestată în adunarea populară ce s'a ținut?!

Mai mult încă: organul opoziției kossuthiste din Cluj pune alături vorbirea lui Feilitzsch cu cea rostită de Széll în ședința dela 11 Iunie, când Széll, străns cu ușa de șovinisti, spusese, că din punct de vedere al dreptului comun emblema steagului armatei comune nu este bine întocmită și promitea să intervină pentru îndreptare.

Va lăsa, dacă ține să fie socotit bărbat politic serios, și din șovinismul față de naționalități. Pentru că dacă-i adevărat că sub steagul negru-galben luptă armata chemată să apere monarhia din care face parte și Țeara Ungurească, nu e mai puțin adevărat, că sub acest steag luptă și Românii... Bar dacă șeful suprem al acestei armate este părintele tuturor neamurilor de sub sceptrul său, nu e mai puțin adevărat că în orice apel El s'a adresat nu Ungurilor numai, ci popoarelor Sale... Dacă toate popoarele sunt chemate deci la datorie, ele în aceeași măsură su drept și la ocrotire... Bar șovinismul așa cum s'a pornit la Cluj și a fost cultivat în cercuri maghiare tot mai largi, nu poate califica pe nimeni să aspire la titlul de bărbat politic serios, cu atât mai puțin să aspire la gradul de consilier al Coroanei...

Prin vorbirea sa dela Cluj baronul Feilitzsch a vrut să deo probă că vrea să fie socotit bărbat politic „udvar képes”, cum se zice... Ca să fie însă calificat drept bărbat de stat, va trebui să se lase și de șovinismul selbatic pe care-l manifestase în Dietă față de naționalități în genere și special față de Români.

Invătătură Ziarele maghiare aduc știrea că mai mulți profesori și studenți universitari maghiari întorcându-se din Caucaz, au vizitat și Iași, unde atât autoritățile civile cât și mitropolitul Moldovei li au făcut cele mai bune primiri și înlesniri.

In același timp un excursionist (care a fost la Sinaia) după ce se plânge că pe căile ferate maghiare profesorilor școalelor civile maghiare li-s'au făcut greutăți multe, scrie în „Magyarország” de Vineri:

„Direcția căilor ferate maghiare ar pute să învețe dela Români, cari profesorilor excursioniști maghiari li-a făcut așa înlesniri pe căile ferate, de cari nici nu puteau să viseze: cu jumătate bilet de clasa a III-a li a pus adică la dispoziție vagoane separate de cl. I-mă și a II-a”.

Fibiraiele dela Deva și Hațeg și de prețutindeni ar pute să învețe mult din aceste șire.

Drept protestare că baronul Feilitzsch a ținut la 10 Iulie vorbirea de care ne ocupăm în prim-articolul nostru de azi, Dr. Richter Aladár și-a dat dimisia din „Erdélyi Kárpát Egyesület”, unde baronul este președinte.

Credem însă că Europa nu va lua notă de protestarea neaoșului ungar — Richter!

„Oportunism”, „Acomodare”.

Sub acest titlu, d. dr. Aurel Vlad eată cum își termină o serie de șapte articole publicate în „Libertatea”:

„Oportunismul” și „acomodarea” sunt cuvinte puțin agreeate publicului nostru intransigent și tocmai imputarea de „oportunism” și „acomodare” ce să face noului curent, este, la aparință, mai justificată. De fapt lucrul nu stă așa, pentru-că nici jertfirea punctului prim de program, nici intrarea în activitate, nici proiectele de reorganizare a partidului, nu sunt efluxul unui „oportunism” ori a unei tendințe de „acomodare” în înțelesul rău al cuvântului, câtă vreme contrastele între noi și contrari, sânt astăzi atât de acute, încât ori cât de oportuniști am fi, — până când stăm pe

PETRU CAZACUL.

DE IOSIF POPESCU.

III.

Petru.

(Urmare).

— Ori ce vei voi, stăpână, sunt gata a împlini.

Doamna Rucsandra se vede că ceti pe fața mea toată rezoluțiunea, care mă însuflețea, căci o vëzui lacrimând de mulțămire și întinzându-mi domnésca ei mână. Buzele mele atinseră cu respect vârful degetelor sale.

— Ascultă, Stroe, imi zise ea. Petru nu poate rămânea în Moldova. N'ai auzit tu prorocia babei Dochia? Mărirea tronului îl va ucide. Aceste cuvinte mă fac să mă tem de o desbinare între frați, luptă între Bogdan și Petru¹⁾, luptă care se va sfârși cu moartea celui din urmă. Trebuie să împiedecăm pe Petru cu orice preț de a ști cine este, să-l depărtăm de tot ce ar face să strălucească coroana înaintea ochilor lui. El va trăi retras și liniștit, departe de luptele crâncene ale pretendenților. Desigur aceasta nu este o răpire a fericirii sale, căci fericirea nu stă pe tron, și viețața îi va fi cel puțin scutită.

¹⁾ Ureche în Letopisție I. 177 spune, că Lăpușneanul a avut doi fii, pe Bogdan și Petru, pe când alți istorici neagă, că Petru ar fi fost fiul lui Lăpușneanul.

Pe tine te-am ales să fi călăuza lui; caută o femeie din popor, care să-l hrănească cu laptele ei, și pleacă îndată departe de aceste locuri. Știe Dumnezeu durerea, ce-mi cuprinde sufletul la acest gând, dar, vai, sacrificiul e necesar.

Voiam să-l observ, că prorocia unei babe nu putea fi hotărătoare pentru soarta micului domnișor, dar cunoștiam prea bine pe doamna Roxandra, știam că nimic nu o poate abate dela deciziunile ei. De altcum mă temeam, ca nu cumva făcându-i obiecțiuni, să-i dau motive de a se îndoi de devotamentul meu. Primii dară cu supunere ordinile ei.

Chiar în aceeași zi găsi o sermană femeie căreia îi murise de curând un copil ceva mai mare decât erai tu, și o înduplecai a te alăpta însoțindu-ne în călătoria.

Înainte de ne porni la drum, doamna Roxandra imi zise.

— Bunul meu Stroe, îți încred copilul meu prea iubit, păzește-l ca viețața ta, fă din el un om de știință, în acest mod îl vei departa mai tare de tron. Pentru îngrijirea copilului, ia deocamdată tot ce conține visteria mea; voi avea grijă să depun la un amic din Muntenia o sumă considerabilă, care va face din sermanul meu Petru un om bogat. Ia și acest inel, lucru de preț, aducere aminte dela iubitul meu tată¹⁾. Când va fi Petru în vërstă, să poarte cel puțin această rămășiță domnească dela moșul său.

¹⁾ Petru Rareș.

Fără voiă Petru privi inelul, pe care-l purta în deget, frumos juvaer cu un diamant din cele mai prețioase. Cece-ce avea însă mai caracteristic, era un fel de mic capac, care se putea deschide și presenta în lăuntru, săpate în aur, literile P și R. înălțuite, de asupra cu o coroană domnească, care de desupt cu un V. Abia acum înțelese Petru sensul acelor litere, care-l surprinseseră altă dată; ele însemnau: Petru Rareș, voevod.

— Da, zise Stroe, acesta e inelul moșului tău. El este gagiul originii tale domnești.

— Continuă te rog, observă Petru, mi-se pare, că renasc la o viețața nouă, când aud vorbindu-se de iubita mea mamă.

— Ducându-te cu acest inel la amicul meu al căruia nume stă scris în această carte sigilată, vei lua în primire suma depusă, când vei crede-o de lipsă. Spre mai mare precauțiune, îi vei zice: crezi că fericirea e pe tron? el îți va răspunde: mărirea tronului ucide. Acum jură-mi, că nici odată nu vei descoperi nașterea acestui copil, și că nu vei mai veni cu el în Moldova.

— Jur, stăpână, pe fericirea mea, zisei eu punând mâna la piept.

— Îți mulțumesc. Acum pleacă, sermanul meu prietin, și Dumnezeu fiă cu voi.

Zicând acestea, doamna Roxandra te luă în brațele sale, te sărută de mii de ori cu foc, și te udă cu lacrimile sale pe urmă dându-te mie strigă: Plecați cu Dumnezeu.

basă națională, oportunismul nostru este, în ochii adversarilor egal cu intransigența.

Înțelegând însă sub „oportunism”, tendința națională de a face, între împrejurările date, cu forțele disponibile și ținând cont de faptele implinite, pe cari tu nu le poți schimba, de a face, *zic tot ce se poate face pentru promovarea intereselor naționale*, în acest înțeles suntem și trebuie să fim oportuniști. Pentru-că nu poate fi consult, a include ochii și a te prefăca că nu vezi faptele implinite, pe care neputându-le schimba, nu-ți rămâne alta decât să îți cont de ele în operațiunile tale viitoare.

Stătuțuarea partidului nostru național, după ordonanțele lui Hieronimi, e analogă cu a omului pe care dușmanul seu l'a aruncat, cu scop de a-l nimicî, într-o apă afundă. Oare ce va face omul nostru? Va protesta în contra neleguirii și va aștepta până când contrarul va binevoi a-l trage de mână eară el pe uscat, sau să va... acomoda situațiunii în care a fost aruncat, și să va forța să-și scape viața nisăindu-să a inota spre uscat?

Dar' dl Alexandru Mocsonyi cu pretențiunea sa de „restitutio in integrum” ne recomandă tocmai contrarul, adică ne sfătuește ca noi să nu înotăm, să nu ne acomodăm ticăloaselor împregiurării în care ne vedem aruncați, pentru-că noi numai *de fapt* suntem în apă, „*de iure*” suntem... pe uscat, și guvernul unguresc este dator a restitui ordinea de drept, trăgându-ne el însuși eară pe uscat! Pân'atunci nu te „acomoda” nenorocirii tale, nu inota Române, ci înghite la apă până te înecî, căci atunci apoi, de nu te va readuce contrarul pe uscat, și așa te va arunca apa la mal!

Stând astfel lucrurile nu putem urma sfatul dlui Alexandru Mocsonyi nici în această privință, din simplul motiv, că noi nu voim să abziecem *de facto* de viața și existența partidului, presupunînd chiar aceea, că ținînd la existența *faptică*, am renunța „*de iure*” la „dreptul” de existență. Existența *de iure* când ea *de facto* nu există, este o simplă ficțiune, în fapt este egală cu *neexistența*. Existența *faptică* poate să ajungă a fi recunoscută și *de iure*, până când ficțiunea nu poate deveni nici când realitate!

În cele premerse am expus, pe scurt, părerile mele referitor la noul curent și la obiecțiunile ce ni-le face dl Dr. Alexandru Mocsonyi, care incontestabil este un bărbat cu erudițiune clasică și cu cunoștințe teoretice vaste, dar' pe lângă poziția sa socială excepțională, tocmai aceasta îl împedecă într-o judecată real situațiunea noastră poli-

tică, pentru-că viața și lupta pentru existență își are filosofia sa proprie, care nu și-o poți însuși, decât *sătîndu-te și svîrcolindu-te însuși*, filosofia, care își bate joc de toate scriptele învățaților.

De aci să poate explica faptul netăgăduit, pentru ce nu a putut și nu poate o personalitate de talia dlui Al. Mocsonyi să exerceze o influință decisătoare asupra vieții noastre politice, ci a fost și, probabil, a fi și viitor, mărginit la tragicul rol de Casandra.

Ce privește pornirile așa numitului curent nou, viitorul apropiat va da cel mai categoric răspuns, că întru cât acelea au fost effluxul strident al situațiunii deplorable în care am ajuns și întru-cât ele au fost sau nu potrivite pentru clarificarea acestei situațiuni. Eu unul aștept cu conștiință liniștită dezvoltarea ulterioară a constelațiunii noastre politice, pentru-că am firma convingere, că numai *binele* a fost intenționat de noi, și că numai dragostea pentru cauză ne-a condus în lucrarea noastră, și apoi să nu uităm, că *in magnis et voluisse sat est!*

Kállay pe ducă.

Ministrul comun de finanțe Kállay, în sfîrșit așa se pare totuși va trebui să plece. Foilor din Budapesta li-se anunță, că ministrul Kállay se va retrage și anume pentru motivul, că stările sub regimul său în provinciile ocupate încep a se agrava din ce în ce mai mult.

Nemulțumirea locuitorilor din Bosnia și Hertegovina e generală. Nemulțumiți sunt mohamedanii, nemulțumiți sunt și sërbi, ortodoci, și de ani de zile se pregătesc pentru a prezenta Majestății Sale un memorandum, în care să arate nedreptățile câte le îndură din partea dlui Kállay și a funcționarilor d-sale.

Vice-regele bosniac, și-a dat multă silință să presinte altfel situația, dar în fine a ajuns și la cunoștința locului prea înalt, că în Bosnia și Hertegovina lucrurile stau astfel, încât amenință a torbura ordinea. În cercurile politice a produs mirare faptul, că în săptămânile trecute Majestatea sa a primit în Bargul din Viena o deputațiune din Bosnia-Hertegovina, care i-a predat un memorandum și cu care Majestatea Sa, s'a întreținut foarte mult, informându-se despre situația provinciilor ocupate și impresionându-se mult de cele ce i-s'au spus.

Cercurile politice o știu, că primirea acestei deputațiuni s'a făcut în contra lui Kállay. Vice-regele bosniac care sigur, era

în curat cu aceea, că locuitorii Bosniei și Hertegovinei, toate vor spune despre dînsul numai bine nu, totdeauna a intervenit, ca deputația nemulțumită să nu poată ajunge la tron. Lungă vreme și-a ajuns scopul, dar acum în urmă Majestatea Sa a primit deputația în contra propunerii lui Kállay, și a ordonat să i-se refereze cât mai grabnic memorandumul.

În urmarea acesteia, poziția lui Kállay s'a sdruncinat și el va trebui să plece.

Pentru maghiarisare.

Eața și al doilea circular dat de ministrul Wlassics:

În cauza riguroasei executări a articolului XVIII. din 1879, care dispune învățarea limbii maghiare în școlile populare am onoare a trimite, spre luare la cunoștință, și autorităților supreme bisericești circularul meu, comunicat provisor cu inspectori școlari, cu aceea recercare, ca să binevoiți a provoca învățării și autoritățile școlare aflătoare sub cărmuirea d-voastră, să observe în mod conștientos dispozițiile legii și ordinațiunile guvernale date în această privință.

Deosebit pond pun pe aceea, ca în toate școlile populare nemaghiare, fără distincție de caracter, nestirbit să se țină orele săptămânale statore în planul de învățământ ministerial pentru învățarea limbii scrierei și cetirei maghiare, ca astfel să se poată ajunge scopul descript în acel plan, adică copiii de limba nemaghiară să-și poată însuși limba maghiară în acel grad, ca în aceasta limbă să și poată exprima la înțelegere, conform împrejurărilor vieții, cog-tele, mai departe să poată ceti ungurește fluent și scrie corect.

De aceasta ocaziune am onoare a atrage în mod stăruior atențiunea onoratel autorități supreme diocesane asupra circularul meu officios al predecesorului meu, de sub nr. 20301 datat în 28 Maiu 1885, enunțînd, că nu numai din respect datorit față de legea sancționată, ci și din interesul bine înțeleas al populațiunii de limba nemaghiară, sunt hotărît să execut legea de mare importanță, existentă de jâ de 23 ani.

Îmi exprim tot-odată și aceea speranță, că pe când cauza succesului învățării limbii maghiare este a se căuta în puțina rentabilitate a poziției învățătorești, legislația cu prevenire îmi pune la dispoziție pe baza ș-lui 16 al legii XXVI. din 1893 suma necesară pentru completarea salariului învățătoreasc la 800 coroane și pentru chircuenale.

Wlassics Gyula.

Din străinătate.

Slavii în Balcani. Prin familia principelui Nichita al micului Muntenegru, Slavismul în Balcani căștigă mult și idealul rusesc

în Balcani să întărește! Avînd Nichita fete frumoase, rarități de frumseță, a ajuns prin ele în strînsă înrudire cu două curți mari europene, cu cea rusească și cea italiană, (o fiică a lui e azi Regina Italiei), ear' acum fiul seu Mirco, ia în căsătorie pe o fiică a familii Constantinovici din Sërbia, familie aproape înrudită cu familia regală sërbească, și cum regele Alexandru, luându-și de nevastă pe văduva Draga, care n'are copii, poate muri fără moștenitori, Mirco Muntenegreanul are nădejde a urca tronul sërbesc în urma acestei căsătorii, ear' cum casa lor e așa de credincioasă Rusiei, influința rusă în Balcani ar căștiga foarte mult prin aceasta.

Ședințele secțiunilor literare-științifice ale Asociațiunii în Sibiu.

Zilele de 12, 13 și 14 Iulie sunt zile literare în Sibiu. În aceste zile își țin aici ședințele lor secțiunile literare și științifice ale Asociațiunii. În scopul acesta încă Sămăbătă dimineața au sosit aici mai mulți membri ai acestor secțiunilor în frunte cu președintele Asociațiunii, dl Alexandru Mocsonyi. Aici sunt până acum membrii: Atanasiu Marienescu, Iosif Sterca-Șulațiu, Parteniu Cosma din Sibiu, apoi Iosif Vulcan (Oradea-Mare), Iosif Blaga, Virgil Onițin, Arseniu Vlaicu, Nicolae Petra-Petrescu, Gheorge Dima (Brașov), Vasile Goldiș (Arad), Emil Viciu, prof. Negruțiu (Blaj), Traian Barzu, dr. Iuliu Olariu (Caransebeș), Grigori Pletosu (Năsăud) și Simion Stoica (Bran).

Sămăbătă au ținut ședința secțiunea istorică, cea economică și cea școlară, ear azi Duminecă la orele 3 după prînz să va ține ședința plenară a secțiunilor sub președinția d-lui dr. Alexandru Mocsonyi. În această ședință dl Atanasiu Marienescu va ceti o disertațiune „*despre articol în limba română*”. Tot în ședința aceasta se vor prezenta și se vor debata rapoartele diferitelor secțiunilor.

Chestiunile cele mai importante ale debaterilor din ședințele de acum ale secțiunilor sunt fără îndoială *cesiunea limbii și ortografiei române*, apoi propunerile referentului secțiunii istorice, dlui Vasile Goldiș, referitoare la *dictionariul toponomic geografic al ținuturilor românești* din Ungaria și Ardeal, și la *albumul colorat al costumelor naționale și al țesăturilor originale românești*.

De mare importanță este de altfel și cesiunea secretariatului Asociațiunii. Adu-

— „Biata mamă!” suspină Petru cu lacrimi. „Și de atunci nu m'a mai văzut!”

— „O singură dată, în împregiurări, pe care țile voiu spune.”

De-ocamdată ne duserăm în Muntenia, unde ne așezarăm într-o casă modestă, și îndată făcû cunoscut stăpânei mele, locul unde ne aflam.

Aceasta încă era una din instrucțiunile sale.

Nu trecuse un an dela depărtarea noastră, când sosi până la noi știrea despre moartea și înmormîntarea pompoasă a părintelui țeu. Nu-ți voiu vorbi despre ultimele lui momente, ca să nu micșorez în inima ta respectul, pe care-l datorezi celui ce ți-a dat viața.

Fratele țeu Bogdan era încă minor, când se urcă pe tron; de aceea trebile statului le ocărmaia D-na Roxandra spre fericirea poporului, căci această femeie extra-ordinară avea toate însușirile cele mai strălucite ale unui domnitor.

Trecuseră două ani de pace și de fericire dela moartea tatălui țeu. Acum tu erai cam de trei ani. Puteai alerga și vorbi foarte bine; o inteligență prematură te făcea câte-odată gânditor. Nu sămînai cu alți copii. Pe timpul acesta primii o epistolă dela D-na Roxandra, care mă invita să mă duc împreună cu tine într'un sat aproape de frontiera Moldovei. Acolo găsi pe înțeleapta Doamnă într'o locuință neînsemnată de țeran. Era tare schimbată. Acești trei ani de

griji o îmbetrâneră ca zece ani, și se vedea în toată ființa ei un fel de slăbiciune, prevestitoarea unei catastrofe.

Când mă văzu plecându-mi genunchii înainte, dînsa îmi întinse mâna ca unui prietin și-mi zise cu surisul ei trist:

— „Sërmanul meu amic! Vezi, inima mamei a învins înțelepciunea domnițoarei. Unde este el?”

Ea întreba de tine. Introdusei pe fosta nutritoare, care te purta în brațe. Când văzu fața ta albă și serioasă, încadrată de bucle negrii, când văzu marii ței ochi îndreptându-se cu curioșitate copilărească asupra-ți, o năpădiră lacrimile. Te luă în brațe și te acoperi cu miș de sërutări.

— „Stroe”, ziceai tu, „cine este această frumoasă doamnă, care mă iubește atîta? Cum seamănă cu îngerul, care mi-se arată în vis și mă numește copilul lui!”

— „Oh, scumpul meu copil”, zise Doamna Roxandra, învînsă de iubirea maternă, „eu te iubesc ca și acel înger”.

— „Atunci de ce nu stai lângă mine?” ziceai tu. „Eu încă te iubesc, căci ești bună”, și mînușitele tale îi cuprinseseră gătul și o desmerdară cu sărutări. Sërmana mamă era fericită.

— „Ah, de ai ști tu”, zise ea, uitînd că nutritoarea ta o privia cu mare interes, „de ai

ști, cât am suferit în acești ani. Sacrificiul mi-se părea mai mare, decât puterea mea, și de multe ori am fost aproape de a reveni asupra decisiunei luate. De astă-dată fusei învînsă și nu-mi pare rău, căci te pot vedea, cât ești de frumos, și ce mîndru veți fi. De acum pot zice cu Simeon acum slobozește pe robul țeu, stăpîne”.

Tu ascultai cu atențiune aceste cuvinte fără, a le cuprinde sensul. Mîntea ta de copil făcea silințe mari pentru a tălmăci un mister, dar înzadar.

— „De ce nu te pot duce cu mine? continuă ea. Soarte crudă, ce păcate am făcut, de de mă pedepsești? Bogdan încă e tînăr, frumos, blînd, cucernic, învêtat ca tatăl seu, dar nu-l pot iubi ca pe tine, căci tu ești depărtat de mine, și el aproape, căci asupra micului țeu cap planează blestemul destinului. Oh, destinul, destinul”, țipa ea în paroxismul durerei, „duceți-vă! duceți-vă... căci simt că voiu muri”. Atunci te mai săruta odată și te dede în brațele îngrițoarei, care se depărta cu tine.

Tu plîngeai amar și strigai:

— „Nu voiu să merg, vreau să rămîn cu tine; de ce mă alungi?”

Doamna Roxandra rămase câte-va minute ca nimicită de violența sentimentelor sale. Apoi printr'o ultimă silință a voinței sale de fier, ea se liniști și îmi zise.

(Va urma).

narea generală din astan adică va avea să aleagă un nou secretar general, de oare-ce dl Dr. Cornel Diaconovich, în urma multelor sale ocupații economice și financiare, nu poate suporta mai departe și sarcina secretariatului Asociațiunii. De pe acum încă au răsărit candidații la acest post, fără îndoială foarte însemnat pentru înaintarea sănătoasă a afacerilor noastre culturale. Unii vorbesc despre *Sextil Pușcariu*, un tiner bun și mult promiștor. Dar' cu deosebire vîrsta încă prea fragedă a acestui tiner pe mulți îl face govăitorii întru spriginirea acestei candidaturi. Alții au adus în combinație pe *Dr. Valeriu Brănicea*, redactorul ziarului „Drapelul“ din Lugoj, dar' numele acesta — lucru curios — întîmpină foarte puține simpatii. Mai cu căldură este primită candidatura dlui *Silvestru Moldovan*, care a și lucrat într'adevăr câte ceva serios pe terenul literar, și nu s'a mărginit numai la articoli „din fuga condeiului“. Toată lumea însă este în deplin acord asupra constatării, că cea mai fericită soluțiune a acestei chestiuni ar fi, dacă de toți iubitul și mult talentatul profesor din Brașov, dl *Andrei Bărsanu*, membru corespondent al Academiei-Române din București ar primi secretariatul Asociațiunii. Individualitatea serioasă, zelul înfocat, caracterul clasic și talentele extraordinare ale acestui bărbat ar fi tuturor garanții sigure, că în sfîrșit vieța Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ar lua cursul acela, care poate să ducă la scopurile firești ale acestei instituțiuni de așa mare importanță pentru vieța noastră națională.

Decamatată însă toate combinațiunile acestea rămân numai combinațiuni, căci la insistența președintelui Dr. Alexandru Moesonyi comitetul Asociațiunii, în ședința sa de Sămbătă, nu a primit abdicarea dlui Dr. Cornel Diaconovich, ci a hotărît să aștepte experiența, întrucât afacerile sale private „multifari“ împedecă ori ba pe distinsul nostru secretar general întru împlinirea măcer în parte a datoriințelor sale față de Asociațiune.

Despre cele, ce se vor petrece în ședința plenară a secțiunilor, voi raporta mai apoi.

NOUTĂȚI.

ARAD, 15 Iulie n. 1902.

Parastas pentru generalul Traian Doda. „Foia Diaconă” serie: Lacl în 24 I. c., ziua Nașterii S. Ioan Botezătorul (Sănzien), s'a celebrat în biserică stului Ioan din cimiteriu, parastas pentru odihna sufletului fericitului general Traian Doda. Parastatul a fost celebrat de P. On. Dumn. Dr. Traian I. Bădescu asistat de preoții Spiridon Șandru, Ioan Stoian, Ioan Buru, Emilian și diaconul Dr. Petru Ionescu. Afară de consăngenii a luat parte la acest parastas și un frumos număr de admiratori ai neuitatului general.

Inmormântarea cardinalului Schlauch Din Oradea-mare se anunța, că ceremonie funerării le au săvîrșit episcopul Cráskó cu o mare asistență, mai întîiu în residența apoi în catedrală.

Eri dimineața a sosit la Orade, contele Apponyi Lojos, care reprezintă pe M. J. Stația Sa, ministrul Ploz și secretarul de stat Zelinisky din partea ministrului de culte.

Coscigul a fost apoi transportat la gară, însoțit de un cortegiu imponent.

Eri seara la 7 ore au trecut coscigul prin gara din Arad, spre Timișoara unde a ajuns la 9 ore.

Astăzi se va sfinți din nou coscigul în catedrala din Timișoara prin episcopul Nemeh și apoi așezat în mausoleul familiar din cimiterul de acolo.

Darea la noi și aliea. În Franța cea bogată se vine de locuitor 3 cor. 72 bani dire, în Belgia, tot așa de bogată, 3 cor. 30 bani, la noi în Ungaria și Ardeal, din care pleacă cu zecile de mil

oamenii din cauza sărăciei, se vine de cap 5 cor. 82 bani. Și să nu uităm, că dările cele mai multe sunt puse pe sărăcime.

Patriarhul Brankovits acuzat de pame. Congresul din Carloveț, care până aci au avut un mers destul de neconturbat, se pare că acum spre sfîrșite totuși poticnește.

Abusurile săvîrșite în biserică coreliogianilor nostri Săb't, ani de zile vînturate în presă, au ajuns în fine înaintea forului competent: în desbaterea congresului.

Din rapoartele oficioase ale Congresului, se adeveste că patriarhul Brankovits încă pe timpul când era protopresbiter în Zombor, a folosit spre scopurile sale următoarele sume: în dauna comunei Sander 296 fl. 35 cr., comunei Baia 200 fl., Breștovaț 3.8 fl. 01 cr., B. Jsa 42 fl. 79 cr., Bogyá 42 fl. 44 cr., Ó. Stejár 55 fl. 41 cr., Paraga 54 fl. 70 cr., Stamisica 21 fl., Ó-Sz. vácz 146 fl. 50 cr.

Un ziarist din Budapesta a intervievat pe vice-președintel congresului Krasejovits, care la întrebarea că intra va în discuția congresului afacerea Brankovits, a răspuns următoarele:

„Congresul a emis o comisie de reviziune care va revida toate socotelile dela 1879 până astăzi. Comisia aceasta a și terminat cu socotelile pro 1879—83 și a și făcut despre acestea raport. Din acest raport — din care îți și predau un exemplar — se învederează că acușele susținute ani de zile de partidul liberal, se constată de adevărate, că patriarhul Brankovits pe timpul când era protopresbiter în Zombor a înstrăinat 1788 fl. 18 cr. și ca episcop în Timișoara 1500 fl. Sumele mai târziu le-a restituit, dar s'a dovedit, că le-a restituit numai atunci, când au fost descoperite și în ziare. Într'o săptămână comisia va termina cu lucrările sale și apoi se va vedea dacă nu vor fi și alte abuzuri.

Cutremurul dela Salonic. Din Salonic se scrie, că s'au simțit din nou ca la 30 de cutremure puternice de pămînt. Populațiunea îngrozită a fugit la loc deschis unde a întins corturi. Corturile militare au fost împărțite între oficiali și funcționari. La marginea orașului s'au ridicat mai multe șetre de scînduri. Din cauza viforului rece ce a fost Duminecă seara cei mai mulți locuitori s'au reintors la cuartirele lor. Oamenii continuă a fi neliniștiți și nu cutoază să se apuce de lucru. Zidurile mai multor case au crepat. Oficiul poștei și telegrafului a trebuit să-și mute localul. O casă stricată s'a dărîmat îngropînd sub ruine doi copii. Cărămizile și țiglele ce cădeau de pe case au rînit mai mulți oameni.

Cercetarea oficioasă a constatat, că cutremurul cel mai mare l'a suferit satul Guvezuo, care e în depărtare de trei ore dela Salonic. În mijlocul satului s'a format o deschizătură de două sute de metri de lungă și douăzeci de largă din care a țîșnit apă ferbinte.

În cartierul grecesc 180 de clădiri s'au dărîmat și alte cincizeci s'au stricat. O femeie și doi copii s'au aflat moarte sub ruini. Cinci oameni au fost grav răniți.

Examen notarial. Dl *Iuliu Cristian*, vice-notar în Câmpeni, a deșus la Mureș-Oșorheiu examenul de notar în chip distins.

Medici în Germania. Germania are 28.174 medici, cu 800 mai mult ca anul trecut. Dintre acestia 62% au un venit anual mai mic de 3000 mărci. Pe tot anul mor cam vr'o 500 și es vr'o 1350 medici noi.

Procesul Idiceniilor, cari s'au împotrivit când cu pertractarea comasării din 18 Ianuarie a. c., s'a sfîrșit, fiind condamnați 43 din cei 90 acușai. Cea mai grea pedeapsă a luat-o țăranel I. Kondert, care amenințînd pe proprietarul Klooss, cel ce ceruse comasația, a dat signalul pentru revoltă. Între cei achitați (liberi de pedeapsă) e și un bărbat și o veduvă, cari zac și acum din cauza rănilor făcute de gloanțele gendarmilor. O inimă încăntată a arătat proprietarul Kooss,

care a cerut dela tribunal să pedepsească pe cățiva și cu 200 cor. Tribunalul a trebuit să-și împlinească cererea, așa că bieții țărani mai au și alte năcazuri.

Intr'un cîas cu noroc. Zilele acestea s'a întemplat la Sculenî (România) căsătoria cunoscutului comerciant Th. Munteanu în vîrstă numai de 120 ani, cu veduva Eleonora Theodorescu. Fericitul căsătorii numără laolaltă aproape 200 rose. Toate urările noastre de noroc și rodnicie. mult invidiatei părechî.

Din public.

Răspuns d-lui Cupariu.

În Nr. 118 din 10 Iulie a. c. a apărut o „Rectificare“ iscălită de dl *Radu Cupariu*, prof. din Bșiin. Această rectificare aruncă lumina ninsușel de apărare în contra pretinsului atac din articolul publicat în Nr. 116 al „Trib. Pop.“ în care eu sub pseudonimul „*Don Confridor*“, am avut cutozănta a trage vîlul de pe un adevăr, prezentîndu l pe dl Cupariu de un atare, care nu știe vorbi limba română și totuși a propus limba și literatura română în cl. VIII. gim. (!)

Înainte de toate observ, că dl Cupariu a mai fost taxat cu astfel de atacuri, dar atunci a tăcut consimțind băgămă cu ele. Acum însă după ce în doi ani de zile de când mai aude vorba românească a progresat până la acel stadiu, că *deja nu greșeste toate concordările*. — vine și răspunde prin de indignare simțindu se atins în magazinul său de știință și-și varsă la desperare celea mai veninoase vorbe asupra trădătorului înșășișîndu-mă de miacinos, înmoral (logică...) etc...

Celea ce am scris în articolul de față îl susțin și de astă dată anume, că dl Cupariu nu posedă limba așa, cum suntem îndreptății a pretinde dela un prof. de literatura română și la gimnasiul din loc aflîndu-se ați prof. mai apți și mai demni de catedra cl. VII. e o consecvență naturală, că designarea dlui Cupariu pentru propunerea literaturii n'a fost la loc. Nu știe românește acel prof de limba și literatura română care

1). Accentuează slab, 2) greșeste în concordățiuni d. e. aciesie poești că doară prunce fost ele etc., 3) în răspunsul său, ce mi l dă, să reogîndează fitel un limbagiu forțat plin de influințe străine „deja în anul al doilea“ și tot așa se refițetează marca străină de pe toate produsele sale, că celea ziaristice ori ocazionale, predică, prelegeri etc. 4). Dar vă întreb on. cetitori, că știe acel prof. de l. rom., care din catedră românească de foarte multe ori nu era în stare să-și expună gândurile sale, decât recurgînd la spriginul altei limbi. De câte ori nu s'a întemplat cum spun foștii săi discipuli că se împiedeca, se îngloda în vre-o propozițiune așa, că l era imposibil să se scoată din ea. Așa apoi orele de l. rom. erau pistrițe. Halal de-o așa catedră, din care se propegă aprecierea poeziilor și literatilor nostri în limbă străină! 5). De astă dată nu mă provoac la marteori cari sunt de un principiu cu mine, ci ating numai feptul, că ei însuși a recunoscut, dar recunoaște corpul profesoral, că face greșeli titanice în vorbire.

Cât ce privește patenta apucătură de care usează dl Cupar provocînd pe dl I. Batean, dir. gim. să se declare pe ce motiv i-a designat lui catedra lim. române în cl. VIII suntem convinși, că răspunsul va fi diploma

Nu voese să trag la îndoială conștiențiositatea dl director, nici nu voese a l suspiționa cu interes personal, dar' cer voi generală să mi permită și mie a mai aduge cătră diploma încă ceva și tot den-data a releva câte va momente din o ședința a corpului profesoral, cari s'au strecurat până la noi civilii, din guri oficioase.

Criza, criza, d-le cupariu te-a onorat cu această distincție! Ear atunci când s'a împărțit catedrele — suntem bine informați — că dl dir. ca autoritate din limba română avea concediu de a nu propune; fu provocat dl V. Dumbrava care sa scuțut cu n-rul deplin ale orelor obligate, tot așa dl T. Bulc, care însăși se scuțuse cu multiplele sfaceri în internat. Și atunci în al 4 lea loc la propunerea dlui V. Dumbrava cu între-barea, că *vei fi în stare*, devenișt d-ta prof. în cl. VIII. Asta-i istoricul isbănzel, prin care te-ai svăreolit până a propune literatura română! Că acum domni prof. amin-iști vor fasiona contrarul aserțiunilor mele, asta e altă chestiune, căreia eu nu l dau așa

mare importanță, căci faptul ca atare nu argumentează mult afirmarea mea și preste tot nu atinge obiectul, care a dat anză unui răspuns de caracter polemic. Chiar presupunînd, că aceste premerse sunt informațiuni nebazate, eu tot n'am pierdut nimic, pentru-că nu s'a dovedit de neadeverată afirmarea mea, că dl Cupariu nu știe perfect românește, luțeleg ca un prof. de specialitate.

Dacă însă cuvintelor colegilor d-sale se va atribui timbrul de verdict, oare ce vei zice provocându-mă eu la sute de universități fosti membri la societatea Petru Maior, cari te cunosc atât de bine... și atât de mult... și-aducî aminte.

Și-acum răspunde frunză și iarbă, oare n'a fost ironie, n'a fost un joc fatal și semne de dispreej pentru sermana literatură și astfel pentru sentimentul național, când dl Cupar fost colaborator ori chiar redactor al „*Alkotmány*“-ului din Pesta s'a decis a sdrobi nemilos frumoasle noastre vorbe chiar în acel loc sfînt, de unde trebuie să se reflecteze, să răsune mai dulce mai sonor și limpede.

Dar singur din gara D tale am auzit într'o dimineața de bai țînînd un toast tinerilor, când ai zis: „nu știi bine românește, dar sentimentele sunt ca ale voastre de curate etc. Baiul casinei române din 1901. Dacă nu ști, propune întîi în clasele inferoare.

Și-acum să încheiem d-le Cupariu cu un fel de scuță... Zieci, că nu mi-am pus numele sub articolul din chestiune; d-l ai dreptate... asta însă nude termină crima, de-oare-ce bine ști, că după primul răspuns ofensiv ori cine se descopere și astfel nu rămâne acoperit vecinicie cu vîlul înunerecului.

Ear aci te provoc acum dl meu, să te iecleari, că susșiți acele ofense, pe cari le-ai riscat în „rectificarea“ D tale la adresa mea și dacă de, o să deciză între noi cel competent.

Beiuș, la 12 Iulie.

Corneliu Papp.
stud. în drept.

ULTIME ȘTIRI.

Demisiunea lordului Salisbury.

Se comunică din Londra, că Salisbury ministrul president al Angliet încă Vineri și-a prezentat dimisia și de următor e designat Balfour primul lord al tesaurului. Motivul retragerii lui Salisbury este vîrsta sa înaintată. Succesorul său Balfour e conducătorul partidului conservativ din casa de jos. Altă schimbare în cabinet de-ocamatată nu se va face. Chamberlain rămîne tot la departamentul coloniilor.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici Barciuanu.

Inserțiuni și reclame.

Intr'o bună familie română în Sibiu

se primesc școlari din provincie. Întreținere și educație bună. Limba germană și română se poate învêța perfect.

A se adresa Administrației noastre.

Stabiliment de hydrotherapie „WÄLLISCHHOF“.

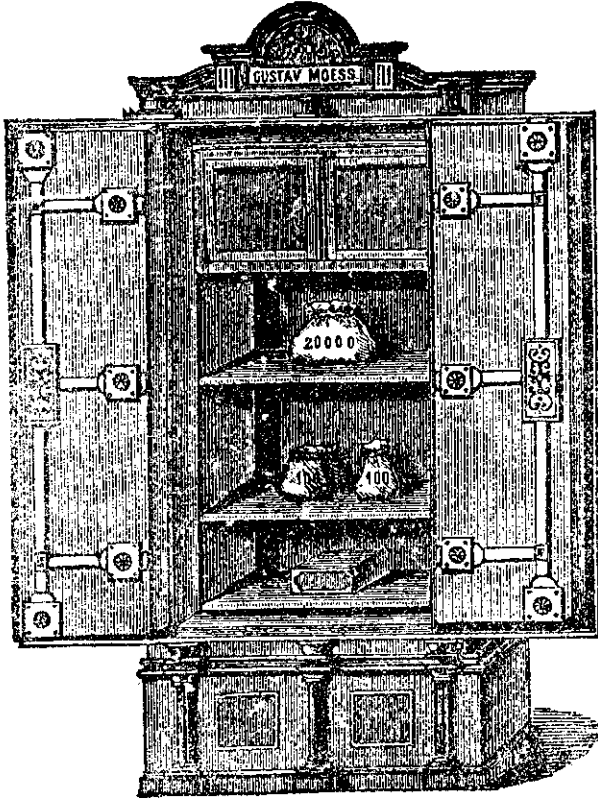
S'ațiunea de tren *Brunn Maria-Enzersdorf* 30 minute departe de Viena.

Aranjament modern, prețuri moderate (medical, folosirea bșilor. locuința, provisiunea întregă 21—32 fl pe săptămână, amăsuțat locuinței).

Cu prospecte și informațiuni detaliate stă la dispozițiua on. public direcțiunea stabilimentului și medicii: 800 4—

Dr. Lazar Popovici, medic consilier Viena XV, *Dr. Marius Sturza,* medic dirigent în Wällischhof p. u. Maria-Mariahilferstrasse 136. Enzersdorf bei Wien.

Fabrică de Casse.

Subscrișii își iau voie a face atent p. t. publicul, că în atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiceșuite, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargeret.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 ore aceste Casse nu se vor pute găuri.

Reg deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi deplin satisfăcut.

== Pentru biserică și comune liferes Casse pe lângă solvire în rate după învoială. ==

Instalare de lumină Atycelen.

— Lista prețurilor gratuit și franco. —

Correspondență în toate limbile patriei.

Cu distincă stimă

GUSTAV MOESS,

fabrică de casse

Sibiu, strada Poplăcei-mari nr. 8.

780 — 9

Mulțumită publică pentru o alifă de 'nfrumșetare excelentă.

Declarație. Stimate Domnule farmacist! Efectul excelent al „Cremei de violele”, inventate de D-Ta, mă îndeamnă să Vă aduc pe această cale mulțumirile mele cele mai cordiale. Primiți pe această cale mulțumirile mele eterne, căci în câteva zile mi-a depărtat de pe față pistriile și petele de ficat, eu o cale vă asigur, că o voi recomanda în cercul cunoștințelor mele intime.

Viena, 1899. 5 Decembrie.

Cu deosebită stimă
MARSETZKY ADÉL.

CREMA DE VIORELE

de HAJÓS, e inofensivă, și face să dispară în scurtă vreme pistriile, petele de ficat, alușitele, roșeața pielii și tot felul de necurățenii ale pielii.

Prețul 1 borcan 50 cr. — Săpun de cremă de violele 35 cr. — Pudră de cremă de violele albă, roșă și crem 60 cr.

Lapte de violele de Hajós.

(Eau de Violette de Hajós.)

Această apă dă spălat, de fețe, gâtului, brațelor și mâinilor o frumusețe surprinzătoare, o culoare de crin și trandafiri. — 1 flacon 50 cr.

Să ne ferim de contrafacere!

La cumpărare, vă rog să primiți numai „Cremă de violele” de Hajós.

Coloarea originală a părului

o recâștigăm prin folosirea

Regeneratorul de păr a lui Hajós.

În scurt timp i se redă părului căruia i s-a scurs culoarea originală, frumuseța din tinerețe, efectul s'ajuns rămâne permanent. Nu murdărește albiturile, nici peșul capului. — Prețul unei sticle: 60 cr.

Se poate căpăta la

755 14—20

FARMACIA ȘI LABORATORIUL DE CHEMIE

H AJ Ó S Á R P Á D

Arad, Piața Andrásy nr. 22

peste drum de casa comitatului, pe urmă în farmacia dlui Vojtek Kálmán și în drogueria dlor Vojtek și Weisz.

☛ În Simánd: în farmacia dlui CSIKY LUKACS. ☛

OPURI ȘI BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în colorii

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în colorii

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

Tipografia „Tribuna Poporului”

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în ori-ce limbă

NOTE

STATUTE * LIBELE

CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite se efectuează prompt și conștiințios.

CĂRȚI în COMISIUNE

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE